

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I. F.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. P. D., advokátom so sídlom v B., proti žalovaným **1/ O. K.** a **2/ K. K.**, obom bývajúcim v B., **o určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14 C 184/2001, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2012 sp. zn. 13 Co 118/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa v konaní domáhal určenia, že v podiele 1/2 je spoluvlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území R., ktoré sú v katastri nehnuteľností zapísané na liste vlastníctva č. X., a to garáže súpisného čísla X. postavenej na parcele č. X. – zastavané plochy a nádvoría vo výmere X. m² a pozemku parc. č. X. – zastavané plochy a nádvoría vo výmere X. m² (ďalej len „nehnutel'nosti“).

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 14. októbra 2008 č.k. 14 C 102/2007-163 žalobu v celom rozsahu zamietol. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 28. januára 2009 sp. zn. 15 Co 270/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že žalobca je v podiele 1/2 spoluvlastníkom nehnuteľností. Tento rozsudok odvolacieho súdu napadli dovolaním žalovaní 1/ a 2/. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 29. marca 2010 sp. zn. 3 Cdo 100/2009 ich dovolanie zamietol. Na základe sťažnosti žalovaných 1/ a 2/ Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 27. januára 2011 sp. zn. II. ÚS 382/2010 rozsudok najvyššieho súdu z 29. marca 2010 sp. zn. 3 Cdo 100/2009 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie

konanie. Najvyšší súd potom uznesením z 8. septembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 39/2011 zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. januára 2009 sp. zn. 15 Co 270/2008 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo 14. októbra 2008 č.k. 14 C 102/2007-163 a vec vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

V konaní pred súdom prvého stupňa žalobca podaním z 8. marca 2011 vzal žalobu v celom rozsahu späť a konanie žiadal zastaviť. Návrh na zastavenie konania z dôvodu späťvzatia žaloby zopakoval aj v podaní z 8. decembra 2011 s tým, že medzičasom došlo k mimosúdnej dohode účastníkov konania, ktorá ukončila spornosť ich právneho vzťahu. Žalovaní 1/ a 2/ nesúhlasili s týmto procesným úkonom žalobcu a uviedli, že na mimosúdne riešenie pristúpili nie z dôvodu, že by uznali práva žalobcu k predmetu sporu, ale preto, že si to vyžadovala situácia, v ktorej sa nachádzali v dôsledku nezákonných rozhodnutí súdov. S ochranou ich práv v súdnych konaniach im vznikli trovy, náhrada ktorých im zatiaľ ešte nebola poskytnutá. Žalobca im dosiaľ ani nevrátil sumu, ktorú od nich získal v rámci mimosúdnej dohody. Pokiaľ im žalobca tomu zodpovedajúce sumy nevyplatí (nevráti), nemôžu súhlasiť so späťvzatím žaloby a zastavením konania; pre ten prípad žiadali pokračovať v konaní, ktoré bude ukončené meritórnym rozhodnutím.

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 9. marca 2012 č.k. 14 C 184/2011-283 rozhodol, že konanie nezastavuje. V odôvodnení poukázal na dovtedajší priebeh a výsledky konaní, citoval a vyložil ustanovenia § 96 ods. 1 a 2 O.s.p. a konštatoval, že žalovaní 1/ a 2/ boli v čase začatia konania výlučnými vlastníkami nehnuteľností. Po právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. januára 2009 sp. zn. 15 Co 270/2008 žalobca previedol na nich spoluvlastnícky podiel 1/2 nehnuteľností (právo na ktorý vyvodzoval z uvedeného rozsudku). Po rozhodnutiach ústavného súdu a najvyššieho súdu je však zrejmé, že k prevodu podielu zo žalobcu na žalovaných došlo na základe rozsudku, ktorý bol v konečnom dôsledku zrušený. Na strane žalovaných je v dôsledku toho daný vážny dôvod, pre ktorý nesúhlasili so späťvzatím žaloby – je totiž v ich záujme aby dosiahli opätovne zápis ich vlastníctva v katastri nehnuteľností a aby bolo dostatočne preukázané, že finančné prostriedky poskytl v súvislosti s uzavretím mimosúdnej dohody z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. septembra 2012 sp. zn. 13 Co 118/2012 napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1

a 2 O.s.p.). So zreteľom na priebeh a výsledky konaní pred súdom prvého stupňa, najvyšším súdom a ústavným súdom prisvedčil názoru súdu prvého stupňa, že bol zrušený rozsudok považovaný za právny titul na uzavretie mimosúdnej dohody účastníkov konania. Aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu je preto na strane žalovaných daný vážny dôvod nesúhlasu so späťvzatím žaloby, a to z dôvodov, ktoré uviedol už súd prvého stupňa. Aj keď sú žalovaní vedení v katastri nehnuteľností ako výluční vlastníci nehnuteľností a žalobca ich práva nespochybňuje, treba zohľadniť, že žalovaní nadobudli práva k nehnuteľnostiam od toho, komu za prevod poskytli finančné prostriedky napriek tomu, že nebol vlastníkom.

Uvedené potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom namietol, že napadnuté rozhodnutie nie je vecne správne. Podľa jeho názoru skutočnosť, že k mimosúdnej dohode došlo na podklade rozsudku, ktorý bol neskôr zrušený, nie je možné považovať za vážny dôvod brániaci zastaveniu konania (§ 96 ods. 2 O.s.p.). Keďže v dôsledku rozhodnutí súdov už nie je vlastníkom nehnuteľností, nie je v danej veci ani aktívne legitimovaný. Pokračovanie v konaní nemôže mať pre žalovaných žiadny význam. Poukázal tiež na to, že žalobou uplatnený nárok vymedzil opísaním rozhodujúcich skutkových okolností a súd je takto vymedzeným skutkovým stavom viazaný, nemôže sám od seba (bez adekvátneho dispozičného úkonu žalobcu) zohľadniť nové skutočnosti, ktoré vyšli najavo až v priebehu konania, a prípadne rozhodnúť o niečom inom, než bolo žalobou požadované. Rozhodnutie odvolacieho súdu je preto v rozpore s § 96 O.s.p. Dodal, že danú situáciu si spôsobili sami žalovaní svojim nezodpovedným konaním – uzatvorením zmluvy v čase pred rozhodnutím ústavného súdu. K prevodu nemuselo dôjsť, pokiaľ by žalovaní prejavili aspoň minimálnu snahu o komunikáciu so žalobcom a informovali ho o nimi podanej ústavnej sťažnosti. Pokiaľ súd prvého stupňa napriek tomu konanie nezastavil a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, ide nielen o rozhodnutia priečiace sa § 96 ods. 1 a 2 O.s.p., ale tiež o vadu konania uvedenú v § 237 písm. e/ O.s.p. a tiež v § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaní 1/ a 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolanie žalobcu smeruje proti takému potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, ktoré nie je v týchto ustanoveniach uvedené. Podané dovolanie preto nie je podľa § 239 ods. 1 až 3 O.s.p. prípustné.

Prípustnosť dovolania žalobcu by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa, ale zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

1. Žalobca tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade konania uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p. Podľa jeho názoru „pod uvedený dôvod možno zaradiť nielen prípad, keď vôbec nebol podaný návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, ale aj prípad, keď súd nezastavil konanie napriek tomu, že účastník vzal svoju žalobu v zmysle § 96 OSP účinne späť“.

V zmysle § 79 ods. 1 veta prvá O.s.p. konanie začína na návrh. Toto ustanovenie určuje moment, ktorým vznikajú Občianskym súdnym poriadkom upravené procesné práva a povinnosti súdu a účastníkov konania. Nedostatok návrhu na začatie takého konania, ktoré podľa zákona môže začať len na návrh, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky

konania; ak súd zistí, že sa pred ním vedie konanie bez toho, aby bol podaný návrh na začatie konania, hoci bol taký návrh potrebný, prebiehajúce konanie v ktoromkoľvek štádiu zastaví. Skutočnosť, že občianske súdne konanie v niektorej veci prebehlo bez toho, aby bol podaný návrh, výlučne ktorým mohlo toto konanie začať, zakladá procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. e/ O.s.p.

O prípad neexistencie návrhu na začatie konania ide ale len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína konanie (porovnaj tiež rozhodnutia najvyššieho súdu z 23. júna 2005 sp. zn. 3 Cdo 56/2005 a z 19. októbra 2006 sp. zn. 3 Cdo 186/2006 a množstvo ďalších rozhodnutí – vid' uznesenia z 11. marca 2013 sp. zn. 3 Cdo 90/2013, ďalej zo 14. marca 2013 sp. zn. 3 Cdo 31/2013, zo 4. apríla 2013 sp. zn. 3 Cdo 136/2013, z 28. októbra 2013 sp. zn. 3 Cdo 311/2013, 3 Cdo 317/2013, 3 Cdo 318/2013, 3 Cdo 364/2013, ako aj zo 4. novembra 2013 sp. zn. 3 Cdo 296/2013, 3 Cdo 318/2013 a z 25. novembra 2013 sp. zn. 3 Cdo 373/2013).

V občianskom súdnom sporovom konaní (o také ide aj v danom prípade) sa návrh na začatie konania označuje ako žaloba. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca podal v danom prípade žalobu 28. mája 2007. Neopodstatnená je preto jeho námietka, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.

Aj vtedy, keď súd rozhoduje podľa § 96 O.s.p., rozhoduje ako súd v konaní, ktoré začalo podaním návrhu na začatie konania (žaloby). Len ak takéto občianske súdne konanie ako celok prebehlo napriek tomu, že sa nepodal návrh na jeho začatie (žaloba), hoci bol podľa zákona potrebný, ide o procesnú vadu v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. Tvrdenie, že v danom prípade sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, nie je vôbec spôsobilé naplniť skutkovú podstatu ustanovenia § 237 ods. 1 písm. e/ O.s.p., lebo sa ním bez akéhokoľvek opodstatnenia zamieňa stav, keď nebol podaný žiadny návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, s tým, že v žalobou riadne začatom konaní súd napriek späťvzatiu žaloby konanie nezastavil.

Žalobcov právny názor, že „pod uvedený dôvod možno zaradiť nielen prípad, keď vôbec nebol podaný návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, ale aj prípad, keď súd nezastavil konanie napriek tomu, že účastník vzal svoju žalobu v zmysle § 96 OSP

účinne späť“ nemá žiadne opodstatnenie nielen v § 237 písm. e/ O.s.p., ale ani v § 96 O.s.p.; ide o názor, ktorý nezodpovedá rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

2. V dovolaní sa ďalej namieta, že súdy odňali žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Žalobca tvrdí, že súdy mu upreli jeho procesné postavenie „dominus litis“ a znemožnili mu realizáciu jeho práva disponovať so žalobou (vziať ju späť).

Žalobca môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Súd konanie nezastaví, ak žalovaný so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí; v takom prípade súd po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní (§ 96 ods. 2 O.s.p.). Nesúhlas žalovaného so späťvzatím návrhu nie je účinný, ak dôjde k späťvzatiu návrhu skôr, než sa začalo pojednávanie, alebo ak ide o späťvzatie návrhu na rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 96 ods. 3 O.s.p.).

Späťvzatie žaloby (návrhu na začatie konania) je jedným zo širokej škály dispozičných oprávnení žalobcu ako účastníka konania s postavením tzv. dominus litis (pána sporu), ktorý má právo procesnými úkonmi, ktoré sú prejavom jeho autonómnej vôle, ovplyvňovať priebeh a smerovanie celého súdneho konania (tzv. dispozičný princíp občianskeho súdneho konania). Vôľa žalobcu dosiahnuť zastavenie konania procesným úkonom, ktorým berie žalobu späť, je však limitovaná dvoma skutočnosťami, a to nesúhlasom druhej procesnej strany so zastavením konania a existenciou vážnych dôvodov, pre ktoré konanie zastaviť nemožno. Dôkazné bremeno existencie takýchto vážnych dôvodov potom v konaní nesie žalovaný.

Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu vážne dôvody, zákon túto otázku nerieši, preto treba vychádzať z toho, že posudzovanie vážnosti dôvodov je výlučne vecou voľnej úvahy a hodnotiaceho úsudku súdu. Tie však nie sú svojvoľné, pretože súd pri posudzovaní závažnosti dôvodov berie na zreteľ jednotlivé skutkové okolnosti prípadu a povahu uplatňovaného nároku, a hodnotí predovšetkým možné dôsledky zastavenia konania

z hľadiska právneho a faktického stavu vzťahov medzi účastníkmi a dopad na postavenie účastníkov, najmä žalovaného, s prihliadnutím na mieru ohrozenia jeho práv a právom chránených záujmov. Ak súd dospeje k záveru o dôvodnosti požiadavky na prejednanie a rozhodnutie veci, môže v konaní pokračovať podľa § 96 ods. 2 O.s.p., v opačnom prípade konanie zastaví.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa po preskúmaní dôvodov nesúhlasu žalovaných 1/ a 2/ so späťvzatím žaloby dospel k záveru, že nimi uvádzané skutočnosti spĺňajú požiadavku príslušnej závažnosti, nakoľko majú vplyv na ich hmotnoprávne postavenie. K rovnakému záveru dospel i odvolací súd. Rozhodnutia oboch súdov sú teda výsledkom ich hodnotiacich úsudkov a právnej úvahy založenej na dôkladnom preskúmaní veci, sú vyjadrením ich právneho názoru, preto môžu byť predmetom skúmania v dovolacom konaní len za predpokladu, že dovolanie je prípustné. Samotná nespokojnosť účastníka so závermi súdu vychádzajúcimi z jeho voľnej úvahy a dokonca ani prípadná nesprávnosť takejto úvahy však prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladá (porovnaj tiež napríklad uznesenie najvyššieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 4 Cdo 136/2010).

Pokiaľ súdy v danej veci dospeli k záveru, že so zreteľom na okolnosti prejednávanej veci ide o prípad, v ktorom má súd v konaní pokračovať napriek späťvzatiu žaloby (§ 96 ods. 2 O.s.p.), hoci – ako tvrdí žalobca – obsah spisu neumožňoval prijať taký záver, sú ich rozhodnutia (prípadne) vecne nesprávne, nie však zmätočné. Námietskou, že súdy na daný skutkový stav neaplikovali právny predpis, ktorého aplikácia – podľa názoru žalobcu – prichádzala do úvahy (§ 96 ods. 1 O.s.p.), a že aplikovali § 96 ods. 2 O.s.p. v procesnej situácii, v ktorej aplikácia tohto ustanovenia neprichádzala do úvahy, žalobca spochybňuje správnosť činnosti súdu, v rámci ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod určitý právny predpis a zo skutkových záverov vyvodzuje právne závery. Táto činnosť sa označuje ako právne posudzovanie veci. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno (úspešne) uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže žalobca uvedený dovolací dôvod uplatnil v dovolaní, ktoré nie je procesne

prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté uznesenie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

3. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania žalobcu nie je daná ani podľa § 237 O.s.p., ani podľa § 239 O.s.p.

Najvyšší súd preto procesne neprípustné dovolanie odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešným žalovaným 1/ a 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd nepriznal žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na ich priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2014

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková